

TANÖSVÉNYEK

a Kőszegi kistérség – Írottkő Natúrpark területén

Tanösvények a Kőszegi kistérségben az Írottktő Natúrpark területén

A tanösvény – meghatározása szerint – olyan tematikus útvonal, amelyen az érintett terület természeti és kulturális öröksége állomáshelyekhez kötődően, általában táblák segítségével kerül bemutatásra. Ez a látogatók részére önálló, aktív ismeretszerzést tesz lehetővé.

A tanösvények létrehozásának elsődleges célja az adott táj jellemzőinek, adottságainak, értékeinek bemutatása a látogatók környezeti szemléletének formálása, az ismeretszerzés. A tanösvények értékvédelemmel kapcsolatos jelentőségük mellett a szabadidő-eltöltés, élményszerzés, egészségmegőrzés fontos eszközei.

A Kőszegi Kistérség – Írottktő Natúrpark tanösvényein kellemes, néha könnyed, vagy nehezebb séta közben ismerkedhetünk a védendő természeti értékekkel, ritkaságokkal. A turistautak mentén elhelyezett táblákon képek/térképek és ismertető szövegek az élővilág és a környék sokszínűségét.

Az Írottktő Natúrpark legfőbb feladata a térség természeti és kulturális értékeinek felkutatása, megőrzése, bemutatása.

**Kedves Olvasó, Ön ennek a munkának
egyik fontos bizonyítékát tartja a kezében!**

Kőszeg első tanösvénye, a Királyvölgyi Madár- és Természetvédelmi Tanösvény

Témája: Az Írottktő Natúrpark jellemző növény- és állatvilága.

A háromszög alakú, művészi kivitelezésű táblákon festmények mutatják be az élőlényeket (festette: Németh János). A kép alatt a nevüket magyarul és latinul olvashatjuk, valamint a fajra jellemző rövid leírást találunk.

Elhelyezkedése: Kőszegen az Árpád térről indul a K+ jelzéssel együtt a királyvölgyi gyalogút, melynek mentén láthatjuk a tanösvény tábláit. A gyalogút eléri az aszfaltozott utat (Királyvölgy), melyen tovább haladva (Gesztenyefa utca) annak végéig húzódik a tanösvény

Hossza: 2 km; 1 óra

Ajánlott felszerelés: Kényelmes túracipő és ruházat

Állomások száma: 34

Fenntartó: Kőszeg Város Önkormányzata

A TANÖSVÉNYEN MEGISMERHETŐ FAJOK:

Növények:

- Bibircses nyír • Bükk • Csarab • Erdei ciklámen • Fecsketárnics
- Fehér sáfrány • Fürtös bodza • Gyertyán • Kocsánytalan tölgy
- Közönséges mogoró • Turbánliliom • Málna • Osztrák zergevirág
- Struccpáfrány • Szelídgesztenye • Fekete áfonya

Gombák:

- Ízletes vargánya • Légyölő galóca • Rókaomba

Állatok:

- Csuszka • Énekes rigó • Erdei béka • Fekete harkály • Foltos szalamandra
- Kakukk • Közönséges erdei egér • Mókus • Róka • Sárgarigó • Süvöltő
- Szarvasbogár • Széncinege • Nagy fakopáncs • Vörösbegy

Védett növényeket bemutató tanösvény

Témája: Magyarország kipuuszúlással veszélyeztetett növényeit bemutató élő tanösvény. A mesterségesen nevelt növényeket kis ágyásokban találjuk. Minden növény mellett tábla mutatja a nevét és jellemző élőhelyét.

Elhelyezkedése: Kőszegen a Chernel-kertben található, a bejárat közelében

Elhelyezkedése: Egy tömbben lévő ágyások

Ajánlott felszerelés: Kényelmes túracipő és ruházat, távcső

Bemutatott fajok száma: 96

Létesítő/fenntartó: Őrségi Nemzeti Park Igazgatóság, Őriszentpéter

A TANÖSVÉNYEN MEGISMERHETŐ FAJOK

- Apró nőszirm • Árnika • Bánáti bazsarózsa • Bodzalevelű macskagyökér
- Bókoló zsálya • Buglyos szegfű • Csengettyűvirág • Csermelyciprus
- Csikófark • Csillagvirág • Deres csenkesz • Erdei ciklámen • Erdei gólyaorr
- Erdei holdviola • Erdei szellőrózsa • Erdélyi nyúlfarkfű • Északi sárkányfű
- Északi sás • Ezüstös gyékény • Fali kövirózsa • Farkasboroszlán
- Fátyolos nőszirm • Fekete galagonya • Fekete kökörccsin • Fekete lonc
- Fekete ribizke • Fenyér gamandor • Hamuvirág • Harangcsillag

- Harangláb • Havasi ikravirág • Havasi iszalag • Hegyi árvalányhaj
- Homoki árvalányhaj • Homoki nőszirm • Homoki vértő • Hölgyestike
- Hüvelyes koronafűrt • Illatos hagyma • István király szegfű
- Kakasmandikó • Kenyérbél cickafark • Kígyógyökerű keserűfű
- Királyharaszt • Királyné gyertyája • Kövi szeder • Közönséges palástfű
- Lápi nyúlfarkfű • Lapickásfű • Leánykökörccsin • Lila csenkesz
- Lisztes kankalin • Lónyelvű csodabogyó • Lumnitzer szegfű • Macskahere
- Magas istác • Magyar nőszirm • Májvirág • Mecseki zergevirág
- Medvefű kankalin • Mocsári angyalgyökér
- Hármalevelű kakukktorma • Nagyvirágú fényperje • Osztrák tarsóka
- Pázsitos nőszirm • Pilisi len • Pirosló hunyor • Réti iszalag
- Rezes hölgymál • Rózsás kövirózsa • Rozsdás gyűszűvirág
- Sárga kövirózsa • Sárga len • Sárgalliom • Struccharaszt • Sugárkankalin
- Szártalan kankalin • Széleslevelű harangvirág • Széleslevelű ujjaskosbor
- Szent László tárnics • Szibériai nőszirm • Sziklai benge • Sziklai borkóró
- Szúrós csodabogyó • Tarka nőszirm • Tarka nyúlfarkfű • Tátorján
- Tavaszi tűzike • Teleki-virág • Téltemető • Tornai vértő • Turbánliliom
- Tündérfűrt • Tűzliliom • Waldstein-pimpó • Zergeboglár

Ciklámen erdei tanösvény

Témája: A Kőszegi-hegység erdőgazdálkodása

Elhelyezkedése: A tanösvény a Szent Vidtől a Stájer-házakig vezet a látogatókat. A Hörmann-forrásig a kék kört kell követni, majd onnan a kék sáv jelzését a Stájer-házi Erdészeti Erdei Oktatóközpontig

Ajánlott felszerelés: Kényelmes túracipő és ruházat, távcső

Hossza: 4,5 km; 5 óra

Létesítő/fenntartó: Szombathelyi Erdészeti Zrt., Szombathely

A TANÖSVÉNY TÁBLÁINAK TARTALMA

- A Kőszegi-hegység erdőgazdálkodásának története
- A Kőszegi-hegység erdőtársulásainak bemutatása
- Az erdőgazdálkodásról általában – erdőművelés –, valamint a kocsánytalan tölgy bemutatása
- Az erdőgazdálkodásról általában – fahasználat –, valamint a bükk és a lucfenyő bemutatása
- Vadgazdálkodás a Kőszegi-hegységben • A Kőszegi-hegység vadjai
- A Kőszegi-hegység védett növényei
- A Kőszegi-hegység védett állatai • A Kőszegi-hegység kőzetei
- A Kőszegi-hegységben előforduló cserjék és félcserjék
- A Kőszegi-hegységben előforduló ehető és mérges gombák

Csillaghúr tanösvény

Témája: Az Írótkő Natúrpark jellemző növény- és madárvilága. Az első, ismertető tablót követően a tanösvény tábla bal oldalán a bemutatandó élőlény képe és neve látható. Alatta egy időskálán szemléltetik, hogy az ábrázolt madár mikor látható a területen, mikor költ, növény esetében pedig, hogy mikor virágzik. A tábla jobb oldalán piktogramokat és szöveges ismertetőket találunk a bemutatott élőlény jellegzetes tulajdonságairól, méretéről, élőhelyigényéről, a madarak tojásáról.

Elhelyezkedése: Kőszegről vagy Velemből gépkocsival az Óház-kilátót jelző táblát követve jutunk el a Kincs-pihenő parkolóig. Itt találjuk a baloldali sorompó mellett a tanösvény első tábláját. Tovább az aszfaltos út, majd a zöld jelzés mentén vezet a tanösvény az Óház-kilátóig, majd a kilátótól a hegygerincen húzódó erdészeti földúton vezet vissza a parkolóig

Hossza: 3,5 km; 2 óra

Ajánlott felszerelés: Kényelmes túracipő és ruházat, távcső

Állomások száma: 30

Létesítő/fenntartó: Írótkő Natúrparkért Egyesület, Kőszeg

A TANÖSVÉNYEN MEGISMERHETŐ FAJOK

Növények

- Csarab • Erdei ibolya • Erdei szamóca • Farkaskutyatej • Fekete áfonya
- Gyöngyvirág • Indás ínfű • Kis télizöld • Kislevelű hárs • Kocsánytalan tölgy
- Méhfű • Olocsáncsillaghúr • Pettyegtetett tüdőfű • Szeldigesztenye
- Tavasz lednek

Madarak

- Citromsármány • Énekes rigó
- Feketerigó • Erdei pinty
- Holló • Karvaly • Kenderike
- Keresztesőrű • Macskabagoly
- Ökörszem • Sárgarigó
- Seregély • Süvöltő
- Szajka • Zöldike

Írott-kő tanösvény

Témája: Az Írott-kő Natúrpark 15 települését, valamint a Kőszegi-hegység különleges kirándulási helyeit bemutató tanösvény

Elhelyezkedése: A Hörmann-forrás parkolójától, az Írott-kő-kilátóra vezető gyalogút mentén haladva ismerkedhetünk meg a településekkel, kirándulási helyekkel

Hossza: 2 km; 2,5 - 3 óra

Ajánlott felszerelés: Kényelmes túracipő és ruházat, távcső

Állomások száma: 20

Létesítő/fenntartó: Írott-kő Natúrparkért Egyesület, Kőszeg

A TANÖSVÉNYEN MEGISMERHETŐ TELEPÜLÉSEK, KIRÁNDULÓHELYEK:

Települések

- Kőszeg • Bózsok • Velem • Cák • Gyöngyösfalu • Horvátszidány
- Kiszidány • Kőszegdoroszló • Kőszegszerdahely • Kőszegpaty
- Lukács-háza • Nemescsó • Pusztacsó • Ólmod • Peresznye • Perenye

Kirándulóhelyek

- Hétforrás
- Stájer-házak
- Óház
- Írott-kő-kilátó

Óriások útja

Témája: A Széles-kő és a Kalapos-kő közötti hegygerinc legjelentősebb sziklaalakzatai, kisbarlangjai

Elhelyezkedése: A bozsoki Sibrik-kastélytól a Holler-barlangig húzódó hegygerinc mentén

Hossza: 7 km; 5 óra

Ajánlott felszerelés: Kényelmes túracipő és ruházat, távcső

Állomások száma: 6

Létesítő/fenntartó: Írott-kő Natúrparkért Egyesület Kőszeg

A TANÖSVÉNY MENTÉN TALÁLHATÓ TÁBLÁK:

- Óriások útja tanösvény indítótábla • Széles-kő • Kalaposkői barlang
- Kalaposkő • Limax-barlang • Holler-barlang

Élő erdő tanösvény

Témája: Az erdő élővilága és az élőlények egymással fennálló viszonyának bemutatása. A Szent Vid parkolótól a Hörmann-forrasi parkolóig vezető aszfaltos út mentén halad a tanösvény, melynek tábláin az ismertető szövegeken kívül találós kérdések és interaktív játékok teszik még izgalmasabbá az erdővel való ismerkedést.

Elhelyezkedése: A velemi Szent Vid kápolna parkolója és a Hörmann-forrás közötti felújított útszakasz mentén

Hossza: 2,5 km; 2 óra

Ajánlott felszerelés: Kényelmes túracipő és ruházat

Állomások száma: 11

A tanösvény 2012-ben az „Év ökoturisztikai létesítménye” pályázaton 2. helyezést ért el

Létesítő/fenntartó: Irottktő Natúrparkért Egyesület, Kőszeg

A TANÖSVÉNY MENTÉN TALÁLHATÓ TÁBLÁK

- Az élő erdő tanösvény
- Az erdő óriása: a fa
- Az erdő több mint fák sokasága
- Mire jó a falevél?
- A facsemetétől az odvas fatörzsig
- Hogyan szaporodnak a fák
- Az erdő szerkezete
- Élőhelyek az erdőben
- A rovarok szerepe az erdő életében
- A madarak szerepe az erdő életében
- Az erdő, mint az állatok menedékhelye

Források útja tanösvény

Témája: A Kőszegi-hegység kedvelt és kevésbé ismert forrásai

Elhelyezkedése: Megközelíthető a velemi autóbusszfordulótól. A tanösvény útvonala a Kőszegi-hegységben, Velem és Cák települések közelében a következő jól és kevésbé ismert forrásokat érinti: A velemi Vasa-kút, Szentkút a Szent Vid alatt, Gyertyán-kút, Jávorkút, Borha-forrás, Enikő-forrás, Elektromos-forrás, Cseke-forrás, cáki Hordómosó-forrás, bozsoki Szentkút

Hossza: 14 km; 7 óra

Ajánlott felszerelés: Kényelmes túracipő és ruházat, távcső

Állomások száma: 11

Felépítése: A Kőszegi-hegységben található forrásokat bemutató tanösvény Velem – Cák – Bozsok között helyezkedik el

Létesítő/fenntartó: Irottktő Natúrparkért Egyesület, Kőszeg

A TANÖSVÉNY MENTÉN TALÁLHATÓ TÁBLÁK:

- Források útja tanösvény indítótábla
- Vasa-kút (Velem)
- Szent-kút (Velem Szent-Vid)
- Gyertyán-kút (Kőszegi-hegység)
- Jávorkút (Kőszegi-hegység)
- Borha-kút (Kőszegi-hegység)
- Enikő-forrás (Kőszegi-hegység)
- Gerebincs-forrás (Elektromos-forrás, Kőszegi-hegység)
- Hordómosó-forrás (Cák)
- Cseke-forrás (Velem)
- Szent-kút (Bozsok)

Kultúrák hegye tanösvény

Témája: A Szent Vid hegy környékének kultúrája különböző történelmi kor-szakokban

Elhelyezkedése: Velem község határától (a 2012-ben elkészült régészeti parktól) a sárga alpannonia® jelzés mentén, meredek ösvényen vezet a Szent Vid kápolnáig

Hossza: 2 km; 2 óra

Ajánlott felszerelés: Kényelmes túracipő és ruházat

Állomások száma: 10

Létesítő/fenntartó: Írottkaó Natúrparkért Egyesület, Kőszeg

A TANÖSVÉNY MENTÉN TALÁLHATÓ TÁBLÁK

- Újkőkör
- Rézkör
- Kora és középső bronzkor
- Késő bronzkor
- Vaskor és a kelták
- Római kor
- Karoling-kör
- Népvándorlás kora
- Magyar középkör
- Újkor

alpannonia® tanösvény

Témája: Az alpannonia® nemzetközi élményút vonal ismertetése

Elhelyezkedése: Az alpannonia® nemzetközi túraútvonalat bemutató tan-ösvény a Kéktúra tanösvénnyel együtt a községi Túra- és szabadidőközpontt járja körbe. (Aradi vértanúk parkja)

Hossza: 100 m; 10 perc

Ajánlott felszerelés: Kényelmes túracipő és ruházat

Állomások száma: 5

Létesítő/fenntartó: Kőszeg Város Önkormányzata

A TANÖSVÉNY MENTÉN TALÁLHATÓ TÁBLÁK:

- Vándorlás határok nélkül – alpannonia® prémium turistaút ismertető
- 1.a.szakas: Fischbach – Pretul;
- 1.b.szakas: Pretul - Hochwechsel
- 1.c. szakas: Semmering-Hochwechsel;
- 2.szakas: Hochwechsel-Mönichkirchen
- 3.szakas: Mönichkirchen-Hochneukirchen;
- 4. szakas: Hochneukirchen-Bernstein (Borostyánkő)
- 5.szakas: Bernstein (Borostyánkő)-Oberkohlstätten (Felsőszénégető);
- 6.szakas: Oberkohlstätten (Felsőszénégető)-Kőszeg (Güns)

Kéktúra tanösvény

Témája: Az Országos Kéktúra története, kialakulása, magyarországi szakaszai, jelvénytérző mozgalom

Elhelyezkedése: A Kéktúra tanösvény az alpannonia® tanösvénnyel együtt a kőszegi Bechtold István Természetvédelmi Látogatóközpont melletti Túra- és szabadidőközpontot járja körbe. (Aradi vértanúk parkja)

Hossza: 100 m, 10 perc

Ájánlott felszerelés: Kényelmes túracipő és ruházat

Állomások száma: 5

Létesítő/fenntartó: Kőszeg Város Önkormányzata

A TANÖSVÉNY MENTÉN TALÁLHATÓ TÁBLÁK:

- A Kéktúra története I.; Az Országos Kéktúra megszületése
- A Kéktúra története II.; Másfél millió lépés
- A Kéktúra története III.; A Kék kör bezárul
- Kéktúra jelvénytérző mozgalmak
- Mozaikok a Kéktúráról

Andalgó sétaút tanösvény

Témája: A Kőszegi-hegység korábban igen kedvelt sétaútajához köthető történelmi, kulturális események, értékek. Hasznos információk sokasága a Kőszegen túrázóknak.

Elhelyezkedése: Kőszegen, a Kálvária utca végén található indítótáblától (volt Dreiszker Intézet) – a Koronaőrző bunkert érintve – az Andalgó sétaút mentén halad a tanösvény egészen az államhatárig.

Hossza: 2 km; 1,5 óra

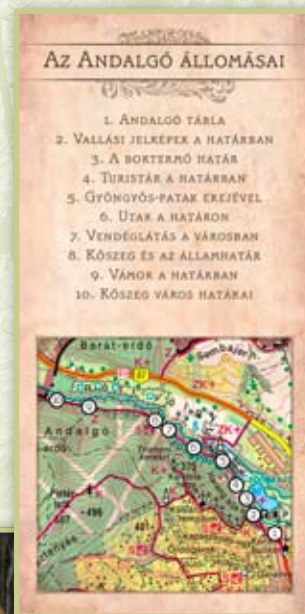
Ájánlott felszerelés: Kényelmes túracipő és ruházat, távcső

Állomások száma: 10

Létesítő/fenntartó: Kőszeg Város Önkormányzata

A TANÖSVÉNY MENTÉN TALÁLHATÓ TÁBLÁK:

- Az Andalgó története
- Vallási jelképek a határban
- A borteremő határ
- Turisták a határban
- Gyöngyös-patak erejével
- Utak a határon
- Vendéglátás a városban
- Kőszeg és az államhatár
- Vámok a határban
- Kőszeg Város határai

Történelmi Panorámaút tanösvény

Témája: A Kőszegi-hegység történelmi, kulturális értékekkel bíró látványossá-gai, kiemelten szép kilátást biztosító és kevésbé ismert helyszínei

Elhelyezkedése: A Kőszegi-hegység több pontján (Kőszeg, Kőszegdoroszló, Velem, Rattersdorf/Rótfalva közelében)

Hossza: 15 km; 5-6 óra

Ajánlott felszerelés: Kényelmes túracipő és ruházat, távcső

Állomások száma: 10

Létesítő/fenntartó: Kőszeg Város Önkormányzata

A TANÖSVÉNY MENTÉN TALÁLHATÓ TÁBLÁK:

- Szultán-tető
- Pintér-tető
- Vöröskereszt
- Szálasi bunker
- Pogányok
- Velem-koronaőrző hely melletti parkoló
- Szent-Vid hegy
- Kenyér-hegy
- Trianoni kereszt
- Rótfalva (Rattersdorf)

Sebes pisztráng tanösvény (Lukácsháza)

Témája: A Gyöngyös patak és környezetének élővilága, természeti értékei

Elhelyezkedése: A kőszegi Gulner-malomtól (Abért-tavak) Lukácsházáig

Hossza: 3,2 km; 2,5 - 3 óra

Ajánlott felszerelés: Kényelmes ruházat és túracipő / gumicsizma

Állomások száma: 3

Létesítő/fenntartó: Sporthorgász Egyesületek Vas Megyei Szövetsége

A TANÖSVÉNY MENTÉN TALÁLHATÓ TÁBLÁK

- Gyöngyös patak bemutatása
- A Gyöngyös patak élővilága
- A Gyöngyös patak jellemző őshonos halfajtái

A tanösvény mentén bejárható szakaszon kizárólag sportszerű műlegyező, pergető műcsalis módszerrel lehet horgászni.

A területen csak Vas megyei kiemelt területi jeggyel lehet horgászni, és minden megfogott pisztrángot kíméletesen vissza kell engedni a patakba.

Halismereti tanösvény (Kőszeg)

Témája: A tanösvény Magyarország legjellegzetesebb halfajtaát mutatja be képeken, rövid leírással (a leírás a tó halfaunáját is magában foglalja)

Elhelyezkedése: Csónakázó-tó, Kőszeg

Hossza: 800 m, 1/2 óra

Ajánlott felszerelés: Kényelmes ruházat

Állomások száma: 21

Létesítő/fenntartó: Kőszegi Sporthorgász Egyesület

A TANÖSVÉNY MENTÉN TALÁLHATÓ TÁBLÁK:

- Csuka
- Bodorka
- Amur
- Szivárványos pisztráng
- Szilvaorrú keszeg
- Sebes pisztráng
- Paduc
- Márna
- Kecsege
- Karika keszeg
- Fehér busa
- Domolykó
- Compó • Balin
- Süllő • Kűsz
- Harcsa
- Ezüstkárász
- Dévérkeszeg
- Ponty
- Nyurga ponty

Készíts fényképeket a tanösvényeken
bármely évszakban és napszakban.

Örökösd meg élményeidet, és oszd meg velünk is!

Jól sikerült fotóidat küldd el az ine@t-online.hu e-mail címre,
így havonta sorsoláson veszel részt.

További információ: www.naturpark.hu

Élménydús tanösvények

Ezek a tanösvényeken jártam:

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.
11.
12.
13.
14.
15.

Élménydús tanösvények

Ezeket a növényeket láttam:

-
-
-
-

Ezekkel az élőlényekkel találkoztam:

-
-
-
-

Ez a tanösvény tetszett a legjobban:

-

Ez a tanösvény

nem tetszett, mert:

Aki kérdéseinket megválaszolja, és a válaszokat az Írott-kő Natúrpark irodában leadja, sorsoláson vesz részt!
További információ: www.naturpark.hu

A kiadvány a Green Mountain projekt keretében készült.

Fő partner

Macerata
Provincia (IT)

Partnerek

Monti Sibillini
Nemzeti Park (IT)

Herzegovina-Neretva
Megye (BA)

Kőszegi Kistérség
(HU)

Szlovák
Környezetvédelmi
Ügynökség (SK)

AREC Raumberg-
Gumpenstein (AT)

Smolyani Régió (BG)

Pljevlja Város
Önkormányzata
(MNE)

Sölktales Nemzeti
Park (AT)

Epiruszi Régió
(GR)

Romsila (RO)

